

Komplexný manuál pre riaditeľa školy

**Legislatívne pasce v MŠ, ZŠ a SŠ
a ich riešenie v praxi**

Autor:

PhDr. Marek Havrila, PhD.

Vedúca projektu: Ing. Natália Hudecová

Jazyková úprava: Andrea Vargovčíková

Sadzba: Renáta Brtnická

Tlač: Rudi, a. s.

Vydalo Nakladatelství FORUM s.r.o., organizačná zložka

Tallerova 4, 811 02 Bratislava

Vydané v júni 2025

1. vydanie

ISSN 2989-4581

Obsah

Predslov	1
Kľúč k publikácii	3
O autorovi	7
1. kapitola	
Kurikulárna reforma pre ZŠ 2026/2027	9
1.1. Sprievodca tvorbou nového Školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) s ukázkami zo škôl, ktoré ho už zaviedli	18
1.2. Príprava nového školského vzdelávacieho programu v prípade školy vstupujúcej do reformy 1. 9. 2026	19
2. kapitola	
Legislatívne minimum riaditeľa školy	21
2.1. Lavína noviel školského zákona 2023–2025 v kontexte riadenia školy	41
2.1.1. Najdôležitejšie zmeny vzťahujúce sa na riadenie materskej školy	42
2.1.2. Najdôležitejšie zmeny vzťahujúce sa na riadenie základnej školy	45
2.1.3. Najdôležitejšie zmeny vzťahujúce sa na riadenie strednej školy	47
2.1.4. Ďalšie zmeny vzťahujúce sa na všetky školy a školské zariadenia a pedagogických a odborných zamestnancov	49
2.2. Povinnosti súvisiace s GDPR	53
2.3. Rozhodovacia činnosť riaditeľa školy v rámci správneho konania	73

2.4. Ďalšie povinnosti a kompetencie riaditeľa školy vo vzťahu k zriaďovateľovi školy.....	83
3. kapitola	
Prípravka pre školy na kontroly ŠŠI.....	89
4. kapitola	
Interné hodnotenie kvality školy	101
5. kapitola	
Inklúzia a podporné opatrenia v školách	153
5.1. Výchova a vzdelávanie detí a žiakov so ŠVVP v kontexte nárokovateľných podporných opatrení a vzdelávania podľa IVP	158
5.2. Spolupráca zariadení poradenstva a prevencie	163
5.3. Povinnosti riaditeľa školy vo vzťahu k poskytnutiu podporného opatrenia.....	173
5.4. Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním.....	201
6. kapitola	
Prijímanie a vzdelávanie detí z Ukrajiny.....	207
7. kapitola	
Stravovanie a hygiena u detí a mládeže	235
8. kapitola	
Dištančné a duálne vzdelávanie	257
9. kapitola	
CRZ: Centrálny register zmlúv – postupy zverejňovania pre školy.....	267

O autorovi

PhDr. Marek Havrila, PhD.

Pracuje ako hlavný radca na odbore metodiky Regionálneho úradu školskej správy v Prešove, kde koordinuje odbornú činnosť v oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu, podieľa sa na riadení a kontrole výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením v školách rôzneho druhu a typu. Zároveň vykonáva odborné špecializované činnosti a metodicko-konzultačné činnosti pre vedúcich zamestnancov škôl a školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie a ostatných pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov. Uvedeným oblastiam sa venuje aj lektorsky a publikačne.

1.2. Príprava nového školského vzdelávacieho programu v prípade školy vstupujúcej do reformy 1. 9. 2026

- Do 31. augusta 2026 pripraviť nový **ŠkVP**, ktorý bude obsahovať učebný plán a učebné osnovy pre prvý ročník. Pre druhý až deviaty ročník platí pôvodný **ŠkVP**.
- Do 31. augusta 2027 doplniť do nového **ŠkVP** chýbajúce časti. V **ŠkVP** bude vypracovaný učebný plán pre všetky vzdelávacie cykly a učebné osnovy pre prvý vzdelávací cyklus.
- Do 31. augusta 2029 doplniť do nového **ŠkVP učebné osnovy pre druhý vzdelávací cyklus**.
- Do 31. augusta 2031 doplniť do nového **ŠkVP učebné osnovy pre tretí vzdelávací cyklus**.
- Pôvodný **ŠkVP** bude platiť súbežne s novým **ŠkVP** v tejto škole až do 31. augusta 2035.

Pôvodný školský vzdelávací program, ktorý bol vypracovaný podľa ŠVP z roku 2015, vrátane učebných osnov **bude naďalej platný až do ukončenia implementácie v škole**, t. z. do konca školského roku, keď sa budú podľa neho vzdelávať žiaci deviateho ročníka.

Zmeny a poznámky, ktoré je v ňom potrebné uviesť, vykonáva škola rovnako ako doteraz.

Ministerstvo školstva zároveň zverejnilo dokument s názvom „Návrh postupu riešenia organizačných zmien v základnej škole v súvislosti s reformou vzdelávania vyplývajúcou z implementačných úloh POO“. Zriaďovatelia a riaditelia neplnoorganizovaných **ZŠ si musia vybrať vhodné modelové riešenie**, odkedy sa ich 1. ročník bude vzdelávať podľa nového ŠVP z dôvodu vypracovania **ŠkVP**. Realizácia modelového riešenia môže prísť do troch rokov, odkedy sa ich 1. ročník bude vzdelávať podľa nového ŠVP – naďalej pôjde o normatívne financovanie. Dokument je dostupný na webovej stránke: <https://vzdelavanie21.sk/wp-content/uploads/2024/06/Organizacne-zmeny-v-zakladnych-skolach.pdf>.

2.1. Lavína noviel školského zákona 2023–2025 v kontexte riadenia školy

Zákon č. 182/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa **zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 182/2023 Z. z.“), priniesol s účinnosťou od 30. 5. 2023, 1. 9. 2023, 1. 9. 2026 a 1. 9. 2029 viaceru úprav a zmien s vplyvom na riadenie školy. Zákonom č. 182/2023 Z. z. sa okrem školského zákona menili a dopĺňali tieto zákony:

Aktuálne
platná
legislatíva

- zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej **správe v školstve a školskej samospráve** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 597/2003 Z. z. o **financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení** v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 138/2019 Z. z. o **pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 553/2003 Z. z. o **odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Novela školského zákona **schválená NR SR dňa 30. 10. 2024** – zákon č. 290/2024 Z. z. – je súčasťou komplexu novelizácií viacerých (školských) zákonov. Táto novela sa realizuje prostredníctvom novelizácie zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení. Týmto sa novelizoval aj zákon č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ďalej sa s účinnosťou od 1. 1. 2025 novelizoval aj zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Novelizoval sa aj samotný školský zákon (zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní), zákon č. 571/2009 Z. z. o **rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov**, zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dňa 30. 10. 2024 bola aj schválená novela zákona č. 138/2019 Z. z. – zákon č. 291/2024 Z. z. s účinnosťou od **1. 1. 2025**.

5.1. Výchova a vzdelávanie detí a žiakov so ŠVVP v kontexte nárokovateľných podporných opatrení a vzdelávania podľa IVP

Cieľom tejto časti je **upozorniť riaditeľa školy na zákonné východiská a prístupy vymedzenej problematiky** po nadobudnutí účinnosti **zákona č. 182/2023 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (ďalej aj „školský zákon“) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov so všeobecným intelektovým nadaním sa v materských školách, základných školách a v stredných školách riadia všeobecne záväznými právnymi predpismi, predpismi a odbornými odporúčaniami vydanými Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) a ním zriadenými organizáciami na plnenie úloh v oblasti rezortného výskumu a odbornotechnického usmerňovania všeobecného a odborného školstva.

Zákon č. 182/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 182/2023 Z. z.“), priniesol s účinnosťou od **30. mája 2023 novú definíciu špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb** (§ 2 písm. i) školského zákona).

Vymedzenie špeciálnej výchovno-vzdelávacej potreby

Pod špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou (ďalej aj ŠVVP) sa rozumie **požiadavka určená diagnostikou v zariadeniach poradenstva a prevencie na poskytnutie podporného opatrenia vo výchove a vzdelávaní** (ďalej len „podporné opatrenie“) dieťaťu alebo žiakovi podľa § 2 písm. j) až p) školského zákona a **dieťaťu alebo žiakovi**, ktorého zdravotný stav, sociálne podmienky, jazykové schopnosti, nadanie, správanie, kognitívne schopnosti, motivácia, emoционаlita, tvorivosť alebo zručnosti **vyžadujú poskytnutie podporného opatrenia**.

Z uvedeného vyplýva, že ide o **rozšírenie ŠVVP** o deti a žiakov, ktoré z dôvodu vymedzených ťažkostí potrebujú **podporné opatrenia**. Tieto deti nemusia byť vedené v evidencii zariadení poradenstva a prevencie, nemusia mať diagnostikované zdravotné znevýhodnenie alebo nadanie a ich ŠVVP nemusí výlučne vyplývať zo sociálne znevýhodneného prostredia. V tomto zmysle **podporné opatrenie** je určené **každému žiakovi, ktorý ho na základe vyjadrenia príslušnej**

kompetentnej autority potrebuje. Týmto si Slovenská republika plní záväzok, vyplývajúci z Plánu obnovy a odolnosti SR (Komponent 6, Reforma 2), podľa ktorého má byť prijatá „definícia konceptu ŠVP detí a žiakov a vypracovanie modelu nárokovateľných podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní vrátane systému ich financovania“.

Každá ŠVP si vyžaduje potrebu poskytnutia podporného opatrenia, ale diagnostikovať zdravotné znevýhodnenie a nadanie je možné len v zariadení poradenstva a prevencie zaradeného do siete škôl a školských zariadení. ŠVP v zmysle diagnostiky zdravotného znevýhodnenia, sociálne znevýhodneného prostredia a nadania sa tak naďalej určuje iba **v zariadeniach poradenstva a prevencie.**

**Zariadenia
poradenstva
a prevencie**

Výpočet kategórií jednotlivých zdravotných znevýhodnení, definícia sociálne znevýhodneného prostredia a nadania zostali aj po novele školského zákona (prostredníctvom zákona č. 182/2023 Z. z.) zachované v pôvodnom rozsahu:

**Kategórie
zdravotných
znevýhodnení**

1. Žiak so zdravotným znevýhodnením (ďalej len „ZZ“)

a) **žiak so zdravotným postihnutím**

- žiak s mentálnym postihnutím,
- žiak so sluchovým postihnutím,
- žiak so zrakovým postihnutím,
- žiak s telesným postihnutím,
- žiak s narušenou komunikačnou schopnosťou,
- žiak s autizmom alebo s ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami,
- žiak s viacnásobným postihnutím (hluchoslepý...) – viacnásobné postihnutie nie je len jednoduchý súčet postihnutí a narušení, ale kvalitatívne nový stav, ku ktorému sú potrebné konzultácie viacerých zainteresovaných špeciálnych pedagógov podľa príslušnej „pédie“ a zároveň zhrňujúce vyjadrenie špeciálneho pedagóga, ktorý preberá starostlivosť o žiaka,

b) **chorý alebo zdravotne oslabený žiak** – žiak s ochorením, ktoré je dlhodobého charakteru, a žiak vzdelávajúci sa v školách pri zdravotníckych zariadeniach,

c) **žiak s vývinovými poruchami**

- žiak s poruchou aktivity a pozornosti,
- žiak s vývinovou poruchou učenia (dysgrafia, dysortografia, dyslexia, dyskalkúlia...),

d) **žiak s poruchou správania**

- žiak s narušením v emocionálnej alebo sociálnej oblasti.

5.2. Spolupráca zariadení poradenstva a prevencie

Subjekty systému poradenstva a prevencie sú povinné multidisciplinárne spolupracovať so zákonnými zástupcami, zástupcami zariadenia, v ktorých sa vykonáva ústavná starostlivosť, výchovné opatrenie, neodkladné opatrenie alebo ochranná výchova, výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody (ďalej len „zástupca zariadenia“), školami, zamestnávateľmi, s orgánmi verejnej správy a ďalšími subjektmi, ktoré sa zaoberajú výchovou a vzdelávaním (§ 130 ods. 5 školského zákona).

V tomto smere je dôležité **vypracovanie a implementácia konceptu usmerňovania metodickéj činnosti v systéme poradenstva a prevencie** (obsah, rozsah a nástroje metodického usmerňovania a metodickéj podpory) zo strany **Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie** (ďalej ako „VÚDPaP“) v rámci projektu *Usmerňovať pre prax*. Zariadenia poradenstva a prevencie majú nezastupiteľnú úlohu tak pri metodickom usmerňovaní na „vertikálnej úrovni“ jednotlivých inštitúcií, organizácií, ústredných orgánov štátnej správy a orgánov miestnej štátnej správy, ako aj v rámci poskytovania metodickéj podpory („horizontálna úroveň“) s cieľom rozširovať profesijné kompetencie a zvyšovať kvalitu odborných činností pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v súlade s obsahovými a výkonovými štandardmi, a to prostredníctvom podpor-
ných úrovní prvého až piateho stupňa.

Komplexná
štruktúra
metodického
usmerňovania
a podpory

V § 132 školského zákona je ustanovené, že poskytovanie odborných činností centra poradenstva a prevencie sa **realizuje bez vymedzenia zamerania na cieľové skupiny** podľa zdravotného znevýhodnenia tak, aby možnosť navštevovať toto centrum nebola determinovaná na základe konkrétneho zdravotného znevýhodnenia dieťaťa/žiaka. V praxi to znamená, že centrum poradenstva a prevencie s účinnosťou od 1. januára 2023 poskytuje **odborné činnosti pre všetky zdravotné znevýhodnenia** na 3. a 4. stupni podpornej úrovne, t. j. napríklad by malo pokrývať v rámci špeciálnej pedagogiky všetky „pédie“.

Zameranie
činnosti ZPP

Špecializované centrum poradenstva a prevencie výkon odbornej činnosti venuje deťom/žiakom s konkrétnym (jedným) druhom zdravotného znevýhodnenia alebo je zamerané na rané poradenstvo (dieťa do 5. roku veku, resp. s účinnosťou od 1. 9. 2023 do 7. roku veku), pričom má celoslovenskú pôsobnosť a odbornú činnosť poskytuje na 5. stupni podpornej úrovne. **ZPP zriadené regionálnym úradom školskej správy poskytuje odborné činnosti bezplatne.**

7. kapitola

Stravovanie a hygiena u detí a mládeže

Nežiaducim javom posledných rokov je stúpajúci počet nezaočkovaných detí v dôsledku rôznych antivakcinačných aktivít. Deti v materských školách, ktoré ešte nemajú vybudovanú dostatočnú imunitu, sú najrizikovejšou skupinou, čo sa týka vzniku infekčných ochorení.

Riziká infekčných ochorení u detí v materskej škole

Kto zodpovedá za zabezpečenie prevencie?

Ochrana zdravia detí v rámci ich pobytu v materskej škole je legislatívne upravená na úseku verejného zdravotníctva zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“), kde je v § 24 s názvom „Zariadenia pre deti a mládež“ v ods. 6 uvedené, že **v predškolskom zariadení môže byť umiestnené len dieťa, ktoré je zdravotne spôsobilé na pobyt v kolektíve**, neprejavuje príznaky prenosného ochorenia a nemá nariadené karanténne opatrenie.

Prakticky sa na zabezpečenie tejto zákonnej povinnosti každodenne realizuje vo všetkých predškolských zariadeniach pred vstupom dieťaťa do kolektívu tzv. raný filter.

V predpise sa ďalej uvádza, že fyzická osoba „podnikateľ a právnická osoba, ktorá prevádzkuje predškolské zariadenie, je povinná zabezpečiť, aby skutočnosť, či zdravotný stav dieťaťa umožňuje jeho prijatie do zariadenia, zisťovala každý deň zodpovedná osoba pred prijatím dieťaťa do zariadenia“. Takisto je povinná zabezpečiť, aby osoba zodpovedná za každodenné prijímanie detí do zariadenia, prijala dieťa podozrivé z ochorenia iba na základe vyšetrenia jeho zdravotného stavu príslušným ošetrovúcim lekárom, ako aj zabezpečiť izoláciu dieťaťa od ostatných detí, ak dieťa počas dňa prejavilo príznaky akútneho prenosného ochorenia, zaistiť dočasný dohľad nad ním a okamžite informovať zákonného zástupcu dieťaťa (§ 24 ods. 9 zákona č. 355/2007 Z.z.).

Denné zisťovanie zdravotného stavu dieťaťa

Nástrojom na kontrolu dodržiavania zákonom ustanovených povinností je **výkon štátneho zdravotného dozoru orgánmi verejného zdravotníctva**. Výkon štátneho zdravotného dozoru vykonáva **odborný zamestnanec príslušného regi-**

onálneho úradu verejného zdravotníctva v zmysle § 54 zákona č. 355/2007 Z. z., ktorý sa musí vedieť preukázať služobným preukazom. V zmysle § 55 zákona č. 355/2007 Z. z. môže osoba, vykonávajúca štátny zdravotný dozor:

Kompetencie
osoby
vykonávajúcej
štátny zdravotný
dozor

- **overovať totožnosť osôb vykonávajúcich činnosti**, ktoré sú predmetom štátneho zdravotného dozoru,
- vstupovať na pozemky, do prevádzok a objektov a požadovať sprevádzanie. Počas kontroly orgánom verejného zdravotníctva je prevádzkovateľ zariadenia (riaditeľ, štatutár, zástupca) povinný sprístupniť každý priestor v prevádzke a v prípade, ak to situácia vyžaduje poveriť zodpovednú osobu sprevádzaním po zariadení,
- **vykonávať fotodokumentáciu, videodokumentáciu a zvukové záznamy ak je to potrebné**,
- požadovať informácie, údaje, vysvetlenia, podklady a nazerať do príslušných dokladov, ak si to predmet kontroly vyžaduje,
- ukladať na mieste výkonu štátneho zdravotného dozoru opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov:
 - **zákaz alebo obmedzenie používania pitnej vody**,
 - **zákaz používania prístrojov a zariadení, ktoré bezprostredne ohrozujú zdravie ľudí**,
 - uzatvorenie prevádzky alebo jej časti.

Opatrenia a zistenia sa **zaznamenávajú do zápisnice**, ktorú vyhotoví osoba vykonávajúca kontrolu na mieste, **kontrolovaný subjekt sa vždy môže k zápisnici**, opatreniam, ako aj k nariadeniam **vyjadriť**. Proti opatreniam udeleným zápisnične sú v zmysle § 55 ods. 4 možné **námietky, no nemajú odkladný účinok** – to znamená, že uložené opatrenia je prevádzkovateľ povinný dodržiavať, aj keď podal proti nim námietky.

Čo od vás môže správny orgán pri výkone štátneho zdravotného dozoru vyžadovať?

- **Identifikáciu zariadenia** – názov, sídlo, IČO, zodpovedná osoba, osoba zúčastnená počas kontroly za kontrolovaný subjekt.
- **Počet detí a počet tried v zariadení**.
- Či sú priestory prevádzkované v účelových alebo adaptovaných priestoroch.
- **Zásobovanie pitnou vodou**: verejný vodovod alebo individuálny zdroj vody – pri **individuálnom zásobovaní** pitnou vodou sa vzťahujú na prevádzkovateľa všetky povinnosti uvedené v § 17 zákona č. 355/2007 Z. z. a jeho vykonávacích vyhlášok (rozbor vody, čistenie, dezinfekcia, ochranné pásmo a iné).

9. kapitola

CRZ: Centrálny register zmlúv – postupy zverejňovania pre školy

Kapitola sa venuje **správnosti postupu registrácie, vyplnenia a podpísania**, ako aj **poslania žiadosti o registráciu** aj splnomocnenia splnomocniteľa na účely uverejňovania zmlúv v **Centrálnom registri zmlúv**, ako aj potrebám dodatočných opráv alebo úprav vo zverejnenej zmluve v Centrálnom registri zmlúv.

Práve novelou zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa **vypustila výnimka pre územnú samosprávu i pre školy a školské zariadenia**, ktoré teda od 31. 3. 2022 povinne zverejňujú zmluvy v Centrálnom registri zmlúv (ďalej aj „**CRZ**“) s ohľadom na pravidlá a podmienky transparentného konania voči verejnosti v zmysle novelizovaného zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o slobodnom prístupe k informáciám**“).

**Povinné
zverejňovanie
zmlúv**

Novela zákona o slobodnom prístupe k informáciám nadobudla účinnosť od 31. 3. 2022 vrátane (poznámka: zákonom č. 395/2021 Z. z., ktorý mení a dopĺňa zákon o slobodnom prístupe k informáciám). Z ustanovenia § 5a ods. 6 zákona o slobodnom prístupe k informáciám sa vypúšťajú slová „*a povinné osoby, ktorými sú obce, vyššie územné celky, povinné osoby, ktoré sú ich rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, a povinné osoby, v ktorých majú viac ako 50 % účasť*“. Uvedená výnimka pre územnú samosprávu teda od 31. 3. 2022 vrátane prestáva platiť, a teda **všetky orgány verejnej správy** (i úseky obecných úradov) **zverejňujú povinne zmluvy, dodatky, dohody a dodatky k dohodám spolu s prílohami výlučne cez Centrálny register zmlúv**.

Preto sa predmetná zmena dotýka aj:

- materských a základných škôl,
- školských jedální,
- školských zariadení.